



Arbetsplan för fritidshemmet Tärnan

VERKSAMHETSÅRET 1.8.2025-31.7.2026

Styrande dokument – Plan

Beslutsdatum
4.6.2025

Giltighetstid
1.8.2025-31.7.2026

Diarienummer
MHSTAD/565/2025

Fastställd av
Bildningsnämnden

Dokumentansvarig
Bitr. bildningschef

Omfattar
Bildningssektorn

Innehåll

Förord	1
Inledning	1
1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund	2
1.1 Målsättningar för verksamhetsåret	3
2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster	4
2.1 Barnantal och avdelningar	4
2.2 Ledning och personal	4
2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider	4
3 Jämlikhet och jämställdhet	5
4 Hållbar utveckling	5
5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande	6
6 Välbefinnande	6
7 Leken	7
8 Arbetssätt	8
9 Lärmiljö	8
10 Omsorg, kost och vila	9
10.1 Omsorg	9
10.2 Kost	10
10.3 Vila	11
11 Arbetet med förverkligande av arbetsområden för fritidshemsverksamheten	11
12 Fritidshemsverksamheten för barn med behov av stöd för lärande och skolgång	12
13 Samarbete med vårdnadshavare	13
14 Rutiner för övergångar och samarbete	14
15 Arbetet med utvärdering av verksamheten	14
16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning	15

Förord

Arbetsplanen är skapad utifrån Ålands landskapsregerings mall för arbetsplan med anvisning för uppgörandet av arbetsplan på fritidshemmen. I de färgade rutorna finns beskrivningar i enlighet med hur verksamhetens ser ut på Mariehamns stads fritidshem.

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola ska varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem göra upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Fritidshemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen.

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Varje barn har rätt till lärande som kännetecknas av uppmuntrande respons och öppet bemötande. God omsorg är grunden för barnets välmående och lärande och är en viktig del i den dagliga verksamheten. Barnet ska bemötas utifrån sin egen identitet, sina egna förutsättningar, erfarenheter, upplevelser och tankar.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Fritidshemmen i Mariehamn ska genom god omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet vara ett stöd för vårdnadshavarna i deras ansvar för barnets fostran och därigenom bidra till att alla barn får goda uppväxtvillkor.

Fritidshemsverksamheten har som uppdrag att skydda och främja barnets rätt till en god och trygg barndom. Pedagogiken i barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde, respekt för livet, de mänskliga rättigheterna och en hållbar livsstil. Barnomsorgen består av pedagogik och omsorg samt lägger grunden för barnets livslånga lärande.

Värdegrunden för fritidshemmen baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barns rättigheter, landskapslagen om barnomsorg och grundskola och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnen ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Värdegrundsarbetet i praktiken syns i verksamhetens olika delar: I det dagliga arbetet med barnen, på personalmöten och på planeringsdagar.

På fritidshemmet Tärnan kommer vi under verksamhetsåret 2025-2026 att lägga stor vikt vid att främja barnens emotionella och sociala mognad. Genom dagliga samtal, samarbetsövningar och reflekterande aktiviteter vill vi arbeta aktivt med att stärka barnens självkännet, empati samt förmåga att hantera känslor i olika situationer. Vi vill skapa en trygg och tillåtande miljö där varje barn får möjlighet att utveckla en positiv självbild, förstå sina egna behov och känslor samt lära sig att respektera och samspela med andra. Barnens välbefinnande kommer att vara en central del av vår verksamhet och vi strävar efter att bygga relationer som präglas av tillit, glädje och gemenskap.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Utifrån fritidshemmet Tärnans värdegrund och i linje med läroplanen för den åländska grundskolan, kommer vi under verksamhetsåret 2025–2026 att lägga särskild vikt vid att främja barnens emotionella och sociala mognad.

Målet med årets arbete är att stärka barnens självkännet, empati samt förmåga att förstå både sina egna och andras känslor. Vi vill att barnen ska ges goda möjligheter att utveckla färdigheter i samspel, kommunikation och konflikthantering. Arbetet ska bidra till att varje barn känner sig trygg, sedd och delaktig i en tillåtande och respektfull gemenskap. Arbetet är förankrat i följande delar av läroplanen för Åland (2021):

- 2.2 Barnets rätt till trygghet och delaktighet
- 2.5 Värdegrunden
- 3.3 Elevens personliga utveckling
- Avsnitt om fritidshemmets uppdrag

Arbetet med att uppfylla målen ska ske genom den dagliga verksamheten på fritidshemmet och konkretiseras genom följande insatser:

- Samlingar där barnen får möjlighet att uttrycka tankar och känslor.
- Samarbetslekar och övningar med fokus på vänskap, respekt och kommunikation.
- Tematiska aktiviteter som behandlar känslor, empati och självbild.
- Miljön organiseras så att den uppmuntrar trygghet, delaktighet och gemenskap.
- Personalens förhållningssätt genomsyras av ett tydligt, lyhört och inkluderande ledarskap.

Under verksamhetsåret bekantar sig alla fritidshem i staden med projektet "Läsande Fritids" och "Läsa Äger".

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Fritidshemmet Tärnan har 63 inskrivna barn från hösten 2025.

2.2 Ledning och personal

Allmän kontakt till Bildningssektorn:

bildning@mariehamn.ax eller via växeln 018-5310.

Fritidshemsföreståndare:

Ulrika Fagerström, tel. 018-531303 epost: ulrika.fagerstrom@edu.mariehamn.ax

Rektor:

Pia Axberg, tel. 018- 531360 epost: pia.axberg@edu.mariehamn.ax

Vice rektor:

Jill Rosbäck, tel 018-531361 epost: jill.rosback@edu.mariehamn.ax

Du når enskild personal på fritidshemmets telefonnummer eller via epost fornamn.efternamn@edu.mariehamn.ax.

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Fritidshemmet följer grundskolans arbetstider. Under loven erbjuds heldagsomsorg på något av stadens fritidshem.

Fritidshemmen i Mariehamn öppnar 07:15 och har öppet tills barnen går till skolan.

Fritidshemmet öppnar igen när skoldagen är slut och har öppet till 17.00.

Frukost serveras dagligen mellan 07:45-08:15.

Mellanmål serveras 14:15 varje dag. Lunch serveras vid heldagsomsorg under loven.

April: Senast 30 april inlämning av barnets semester samt behov av sommarfritidshem

Fritidshemmens planeringsdagar: 12.8.2025 samt en dag under vårterminen (alla fritidshem är då stängda).

Juni – juli: Sommarfritidshemsverksamhet

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem.

Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.

Fritidshemmen i Mariehamn följer respektive grundskolas likabehandlingsplan. Varje fritidshem väljer ett fokusområde per läsår där man arbetar med jämställdhet och likabehandling.

Fritidshemmets fokusområde för verksamhetsåret 2025 -2026 är *empati*. Fritidshemmet ska präglas av öppenhet, respekt och nyfikenhet inför mångfald. Verksamheten ska främja förståelse för andra människor och stödja barnens utveckling av empatisk förmåga. Detta sker genom strukturerade värdegrundsaktiviteter, samarbetsövningar och dagliga samtal, där barnen ges möjlighet att öva sig i att lyssna, sätta ord på känslor och visa hänsyn. Konflikter hanteras som lärande situationer med stöd av tydliga samtalsmodeller.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

I verksamheten innebär arbetet med hållbar utveckling bland annat att vistas i naturen och få en förståelse för att människan är en del av och beroende av naturen. Hållbarhetsarbetet kan också vara att uppmärksamma matsvinn eller en medvetenhet kring förbrukning av material. Utifrån barnens nivå tar vi upp sopsortering, kretslopp, skräpplockning och hänsyn till naturen. I det dagliga arbetet på fritidshemmet uppstår tankar och diskussioner kring hållbarhet och hur våra val och levnadsvanor påverkar en hållbar utveckling.

På fritidshemmet Tärnan kommer vi under verksamhetsåret 2025-2026 arbeta för att barnen ska utveckla en förståelse för hållbar utveckling. Genom utevistelse, samtal och praktiska aktiviteter får barnen möjlighet att reflektera över människans beroende av naturen och hur våra val påverkar miljön. Vi uppmärksammar exempelvis sopsortering, återbruk i skapande aktiviteter, matsvinn och materialförbrukning. I det dagliga arbetet uppmuntras barnens egna tankar och idéer kring miljöfrågor, vilket främjar deras engagemang och ansvarstagande för en hållbar framtid.

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Barnens förmågor, möjligheter och intressen utgör grunden för verksamhetens planering där barnets synpunkter och åsikter tillvaratas. Delaktigheten stärks genom att barnet deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Exempelvis får barnen möjlighet att utvärdera verksamhetens innehåll och aktiviteter men barnen får även önska och prova på olika aktiviteter.

Barnen får inflytande i verksamheten genom att vara den aktiva parten i lärandeprocessen där individuella behov och intressen utgör grunden för lärandet. Särskilt i de gemensamma samlingarna ges barnen möjlighet att komma till tals.

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgen ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna. Barnet ska ges möjligheter till att utveckla sin medkänsla med andra och sin självmedkänsla. Ledord inom verksamheten är vänlighet och omtanke mot sig själv och andra, att skapa positiva relationer och skapa engagemang. Ett lösningsfokuserat förhållningssätt där personalen fokuserar på tidigare framgångar och det som fungerar, barnets styrkor, lösningar i samarbete med barnet och vårdnadshavarna samt de dolda resurser barnet har ger förutsättningar till att skapa trygga vuxna och barn.

Välbefinnandet gynnas av att den pedagogiska verksamheten planeras, utförs och utvärderas så den ger utrymme för lek och glädje. Personalen uppmärksammar det positiva i barnens lek genom att vara närvarande och stödjande. Utgångspunkten är att personalen har ett lösningsfokuserat förhållningssätt för att utveckla barnets styrkor och lära dem hantera sina känslor.

I verksamheten används arbetssätt och material som stöder den socioemotionella utvecklingen såsom ritberättelser, sagor, filmer, dramatisering etc.

Diskussioner kring barnets välbefinnande sker kontinuerligt i verksamheten med barnen, under personalmöten, planeringsdagar samt i det dagliga arbetet. För personalens välbefinnande följs stadens rutiner bland annat genom *Bry sig om programmet* samt stöd från företagshälsovården.

7 Leken

Leken är av stor betydelse i fritidshemsverksamheten. Det finns flera typer av lekar, bland annat parallellekar, rollekar, regellekar och konstruktionslekar som alla har samband med barnets ålder och utvecklingssteg. Barnet i fritidshemmet är äldre än barn i övrig barnomsorg och kan därför befinna sig i lite olika utvecklingssteg jämfört med de yngre barnen inom barnomsorgen. Barnet inom fritidshemsverksamheten står ofta inför utmaningen att behärska regellekar. Att behärska exempelvis regellekar handlar också om en social utmaning för barnet och de sociala kompetenserna är väsentliga i regellekar. Barnet leker dock för att leka, inte för att lära, även om ett lärande sker genom leken. Genom leken har ändå barnet möjlighet att skapa de grundläggande förutsättningarna för att bli en kompetent och aktiv deltagare i samhället.

Leken har en central betydelse för barnets utveckling och lärande. Leken är barnets sätt att inhämta kunskap och utveckla fantasin. I leken tränar barnet sin förmåga till inlevelse, kommunikation och symboliskt tänkande. I leken lär sig även barnet att samarbeta och lösa problem. Genom lek ges barnet möjlighet att hantera händelser och känslor. Personalens uppgift är att skapa förutsättningar, motivera, inspirera och utmana leken och lärandet utifrån

barnets intressen både inom- och utomhus. Barnet ska vara den aktiva parten, där dess individuella behov och intresse utgör grunden för lärandet. Barnen ges dagligen möjligheter till både fri och ledd lek av personalen.

Personalens roll i leken är att stödja barnets utveckling och sociala samspel genom att vara närvarande och vägvisande. Närvarande personal får en insikt i barnens samspel, nya upptäckter och reflektioner samt ger barnen en känsla av trygghet. Personalens observationer och insikter är en naturlig del i planeringen av det pedagogiska arbetet.

8 Arbetssätt

Fritidshemmet präglas av ett barncentrerat arbetssätt och fria arbetsformer. Verksamheten inom fritidshemmet handlar också om att leda barnets uppmärksamhet mot en utveckling inom de arbetsområden som fritidshemmet ska arbeta inom samt skapa aktiviteter och förutsättningar för detta lärande. I fritidshemmets verksamhet sker lärande genom barnets egen verksamhet och genom social gemenskap där barnet själv deltar i och spelar en aktiv roll. Fritidshemmet ska skapa en sådan verksamhet där det finns goda förutsättningar för barnen att vara verksamma och själva skapa kontakt med kamrater, välja ut samt konstruera aktiviteter och handlingar. Barn skaffar sig kunskap och färdigheter genom att själva vara aktiva på egen hand och tillsammans med andra.

I Mariehamns stads verksamheter arbetar man med mångsidiga arbetssätt genom att erbjuda barnet en variation av pedagogiska aktiviteter. Valet av arbetssätt ska utgå från barnens intressen och behov. Aktiviteterna varierar mellan att vara valda av barnen samt vuxenledda, planerade och spontana. Vardagssituationer så som måltider och lek har ett lärandefokus. Barnen får möjlighet att reflektera, utforska och prova på. All personal ska vara delaktiga i barnens lärande och utveckling.

Barnen ska varje dag erbjudas möjlighet till fysisk aktivitet. Det kan erbjudas genom fri lek med möjlighet till att klättra, springa och balansera eller organiseras som en planerad rörelsestund. Skogen är en bra plats att använda för att locka barnen till rörelseglädje.

9 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter samt förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och

synliggöras i lärmiljöerna. Barnet ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnet olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fysiska aktiviteter, lekar och spel, men också till vila samt lugn och ro.

De vuxna i lärmiljön är viktiga för att ta tillvara möjligheter för lärande utifrån barnets intresse. Barnet får möjligheter att utforska, upptäcka och erfara världen omkring sig genom kompetent personal som kan urskilja, bekräfta och utmana barnets lärandeprocess. Personalens goda relation till barnet är också centralt för att skapa en bra lärmiljö.

Lärmiljöerna på enheten utvecklas kontinuerligt utifrån barnens intressen och behov. Personalen observerar hur barnen använder miljöerna som de vistas i, både inom- och utomhus. Personalen ansvarar tillsammans för att genomföra de förändringar som behövs.

Det är viktigt att personalen analyserar sig själva i miljöerna för att på bästa sätt kunna stödja barnen i deras utforskande och lärande. Personalens roll i lärmiljöerna är att vara närvarande i barnens utforskande och lek för att få syn på vilka intressen och behov som finns, samt för att kunna fånga pågående lärprocesser.

10 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

10.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer samt närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Verksamheten arbetar med att skapa ömsesidiga och trygga relationer då barnet börjar på fritidshemmet. Vidare arbetar verksamheten med att skapa trygga relationer genom närvarande personal som hjälper och stödjer barnen på de sätt de behöver. Barns behov av omsorg ser olika ut och personalen behöver observera och analysera hur de enskilda barnens behov ser ut.

Vardagsrutiner används som lärandesituationer genom att personalen utmanar och stödjer barnen i deras självständighet, men även genom att använda dessa situationer till samtal och reflektion.

10.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. Närproducerade råvaror används i så stor utsträckning som möjligt och matsvinn undviks. Hälsosamma och allsidiga huvudmål och mellanmål av hög kvalitet främjar barnens välbefinnande och hälsa. Maten ska erbjudas tillräckligt ofta under dagen. Maten som barnet behöver påverkas både av barnets individuella behov och längden på barnets närvaro under dagen i barnomsorgsverksamheten. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Barnen erbjuds en varierad och mångsidig kost. Frukost serveras dagligen på fritidshemmet. Mellanmål serveras av kökspersonalen. Under loven serveras även lunch.

Måltiderna på fritidshemmen är pedagogiska, vilket innebär att personalen ska använda måltidssituationer som en lärandesituation. Exempelvis kan personalen diskutera tillsammans med barnen om kostens fördelar och hur mat påverkar kroppen. Personalen är förebilder för barnen under måltidssituationer. Barnen är delaktiga i avdukning efter mellanmålet.

Personalen arbetar aktivt med att uppnå matro under mellanmålet.

10.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila/återhämtning är viktigt inom barnsomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagen planeras för balans mellan aktivitet och vila.

På fritidshemmen ska det finnas platser dit ett barn kan gå för återhämtning eller lugnare aktivitet under dagen om behovet finns. Platsen kan exempelvis vara en sagohörna eller en sensorisk hörna.

11 Arbetet med förverkligande av arbetsområden för fritidshemsverksamheten

I fritidshemmets verksamhet sker lärande genom barnets egen verksamhet och genom social gemenskap där barnet själv deltar i och spelar en aktiv roll. Fritidshemmet ska skapa en sådan verksamhet där det finns goda förutsättningar för barnen att vara verksamma och själva skapa kontakt med kamrater, välja ut och konstruera aktiviteter och handlingar. Barn skaffar sig kunskap och färdigheter genom att själva vara aktiva på egen hand och tillsammans med andra.

Verksamheten inom fritidshemmet ska planeras utifrån grundläggande principer och arbetsområden. De presenteras nedan.

Fritidshemmets grundläggande principer innebär att verksamheten ska:

- främja barnets delaktighet i beslut som rör verksamheten
- främja jämställdhet och jämlikhet
- stöda barnet i utvecklingen av självständighet och att kunna ta vara på sig själv
- stöda barnets sociala, känslomässiga och etiska utveckling
- erbjuda barnet en mångsidig och stimulerande miljö
- ge barnet möjlighet till vila och återhämtning

Fritidshemsverksamhetens arbetsområden med verksamhetsmål är:

- Språk, kommunikation och sociala färdigheter
- Skapande, kreativitet och aktivitet
- Gemenskap samhälle och natur

Språk, kommunikation och sociala färdigheter

Personalen skapar utrymme för att barnen ska utveckla sitt språk, sitt sätt att kommunicera och öva på sociala färdigheter. Detta sker genom exempelvis: sagor, spel, olika typer av lek och drama.

Skapande, kreativitet och aktivitet

Fritidspedagogen, tillsammans med personalen, skapar utrymme för att barnen ska få använda sin kreativitet utifrån sina egna idéer men även genom styrda aktiviteter. Detta sker genom exempelvis: skapande och pyssel, kahoot, frågesporter och Pokemón-rundor.

Gemenskap, samhälle och natur

Fritidshemmet ger barnen verktyg för att skapa ett intresse för samhället och naturen i det dagliga arbetet. Detta sker genom exempelvis: utflykter och promenader i närområdet (stranden, staden, skogen, lekparken) samt arbetet med hållbar utveckling.

12 Fritidshemsverksamheten för barn med behov av stöd för lärande och skolgång

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Det allmänpedagogiska stödet är en del av barnomsorgens dagliga arbete och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Varje elev i grundskolan har rätt till handledning och stöd enligt behov för sitt lärande och sin skolgång. Barn som deltar i fritidshemmets verksamhet är läropliktiga och därför utreds det specialpedagogiska och mångprofessionella stödet inom ramen för grundskolans verksamhet. Då barnets stöd utreds och planeras inom ramen för grundskolans verksamhet behöver hänsyn tas till att det kan finnas behov av stödåtgärder också för barnet i fritidshemmets verksamhet. Det är dock viktigt att tänka på att barnets stödbehov kan märkas också enbart inom fritidshemsverksamheten och att personalen inom fritidshemmet också kan märka ett barns stödbehov och även initiera att det utreds.

Stödet behöver samordnas mellan grundskola och fritidshem för att stödet ska skapa en sammanhängande helhet under barnets dag och rutinerna för detta beskrivs i barnhälsoplanen. Det är daghems- eller skolföreståndaren eller rektor som ansvarar över att samordning sker.

Fritidshemmet samarbetar alltid med skolan gällande barn i behov av särskilt stöd. Detta sker genom gemensamma möten och överföringar. I det fall att fritidshemmet upptäcker ett behov av särskilt stöd tar fritidshemsföreståndaren kontakt med rektor i samråd med barnets vårdnadshavare.

Allt stöd som beviljas samordnas. Berörd personal samarbetar med varandra och med vårdnadshavare.

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Vårdnadshavarens kännedom om det egna barnet ska, tillsammans med personalens yrkesmässiga kunskaper och erfarenheter, ligga till grund för en respektfylld dialog med fokus på barnets bästa. Barnomsorgen ansvarar över att skapa förutsättningar för samarbetet med vårdnadshavare bland annat genom en aktiv kontakt med hemmen. Familjers olika språkbakgrund behöver beaktas i kontakten så att kommunikationen kan ske smidigt. Olika behov av stöd i kommunikationen möts. Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska också beaktas i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten exempelvis genom läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Genom att kontinuerligt bli informerade om barnets utveckling, mående och lärande kan vårdnadshavarna bättre stöda sina barn. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna vid övergångar; till barnomsorg, mellan barnomsorgsenheter, vid övergång till grundskola samt vid planering och genomförande av stöd för lärande och utveckling.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavares engagemang i barnets tid i barnomsorgen genom exempelvis att ta del av information från enheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information så att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Före barnet börjar på fritidshemmet ges information om verksamheten genom brev och på vårdnadshavarmöte tillsammans med skolan. Under läsåret får vårdnadshavare information via Wilma. Fritidshemmets närvarohantering sker via Tempus.

Personalen har daglig kontakt med vårdnadshavare vid lämning och hämtning. Familjer kan boka möte med fritidshemmets personal vid behov.

Personalen bokar tolktjänster vid behov, om familjen har annat hemspråk.

14 Rutiner för övergångar och samarbete

En smidig övergång mellan verksamheter och aktiviteter främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet.

Tempus används även för digital närvarohantering. Familjerna bokar barnets tider och meddelar ledigheter elektroniskt, vilket underlättar planeringen av verksamheten. En god kommunikation är en grundförutsättning för ett gott dagligt samarbete vid lämning och hämtning.

Då barnet kommer till och går från fritidshemmet meddelas personalen alltid. Både barn, vårdnadshavare och personal säger hej och hejdå på morgonen och eftermiddagen.

På eftermiddagen kommer barnen tillbaka till fritidshemmet vid skoldagens slut. Assistenterna som följer barngrupperna under skoldagen är då uppdaterade om hur dagen varit.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras av rektor eller fritidshemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Rutiner för utvärdering:

- Personalen utvärderar och reflekterar systematiskt sin roll i det pedagogiska arbetet.
- Barnen är delaktiga i utvärderingen av verksamheten tillsammans med personalen.

Hur resultat följs upp:

- Resultaten diskuteras inom personalgruppen med fritidshemsföreståndaren som diskuterar med skolans vice rektor.

Hur fritidshemmets föreståndare och personalen arbetar med verksamhetsutveckling:

- Fritidshemsföreståndaren tar del av utvärderingar och återkoppling. Dessa använder sig fritidshemsföreståndaren av för att tillsammans med personalen utveckla verksamheten inför kommande verksamhetsår samt långsiktigt.
- Fritidshemsföreståndarna diskuterar utvecklingsförslag och -möjligheter tillsammans med rektor som vid behov lyfter frågor vidare

I utvecklandet av verksamheten är fokus på ett ökat pedagogiskt samarbete som gynnar barnets utveckling samt ett lärande som bygger på styrkor och positiv förstärkning.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (ÅLR 2021/3409) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska

delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Fritidshemmet Tärnan ordnar under verksamhetsåret 2025 – 2026 inga religiösa evenemang.